U 54/2026 vp Pilvipalveluiden ja tekoälyn kehittämisen säädös (CADA)

Talousvaliokunta ke 7.10.2026

Erityisasiantuntija Lasse Laitinen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

CADA:n tavoitteena on vahvistaa ekosysteemiä, investointeja ja infrastruktuuria

Teknologisen suvereniteetin pakettiin kuuluva, 3.6. annettu ehdotus tekoälyn ja pilvipalveluiden kehittämisen säädöksesi (CADA) koostuu kolmesta pilarista:

1. TKI	2. Datakeskuskapasiteetti	3. Autonomia
• Pilvi- ja tekoälyalan kehittämisaloitteet	• Datakeskusten nopean kehittämisen alueet	• Pilvilaskennan suvereniteettikehys ja julkiset hankinnat

1) TKI: Pilvi- ja tekoälyalan kehittämisaloitteet (Cloud and AI Leadership Initiatives)

- Aloitteiden tavoitteena on **vahvistaa EU:n pilvi- ja tekoälyekosysteemiä edistämällä tutkimusta, innovointia ja kapasiteettia**. Tätä toteutetaan tukemalla edistyneiden pilvi- ja tekoälyratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa, vahvistamalla EU:n datakeskus- ja pilvikapasiteettia sekä lisäämällä pilvi- ja tekoälyteknologioiden käyttöä julkisella ja yksityisellä sektorilla digitaalisen siirtymän vauhdittamiseksi.
- Toimeenpano komission ja jäsenmaiden vastuulla. Toiminnalliset tavoitteet toteutettaisiin monialaisten merkittävien haasteiden (***grand challenges***) kautta.
- Jokaisen jäsenvaltion tulisi perustaa tekoälyn kokemus- ja kiihdyttämiskeskuksia (***Experience and Acceleration Centres for AI***) digitaalisten innovaatiohubien (EDIH) verkoston pohjalle.
- Jäsenvaltioiden tulisi laatia **kansalliset pilvi- ja tekoälystrategiat** vuoden sisällä asetuksen voimaantulosta.

2) Datakeskuskapasiteetti: Datakeskusten nopean kehittämisen alueet

- Jäsenvaltioiden olisi nimettävä vähintään yksi **datakeskusten nopean kehittämisen alue** *(data centre acceleration zone)* 6 kk kuluessa asetuksen voimaantulosta.
- Tavoitteena on nopeuttaa datakeskusten rakentamista, laajentamista ja modernisointia. Tämä tapahtuisi vähentämällä lupaprosessien, sähköverkon ja tietoliikenneyhteyksien pullonkauloja sekä kasvattamalla EU:n laskentakapasiteettia erityisesti pilvi- ja tekoälyratkaisujen tarpeisiin. Tällöin **infrastruktuurin ja lupien järjestämisen on tarkoitus olla sujuvampaa**, kuitenkin kestävyyttä ja ympäristövaatimuksia noudattaen.
- Kiihdytysalueille sijoittuvat datakeskushankkeet katsottaisiin ympäristöarviointeja koskevan komission asetusehdotuksen COM(2025) 984 mukaisiksi **strategisiksi hankkeiksi**, joihin sovellettaisiin em. ehdotuksen liitteen säännöksiä. Lisäksi komissio voi nimetä strategisia datakeskushankkeita
- Jäsenvaltion tulisi valmistella **peruslupa**, joka kattaisi kaikki luvat ja hyväksynnät, joita datakeskukset tarvitsevat toimiakseen alueella, pois lukien laitoskohtaiset luvat. Jäsenvaltioiden olisi nimettävä yksi tai useampi **keskitetty tietopiste**.

3) Autonomia: pilvilaskennan suvereniteettikehys ja julkiset hankinnat

Tarjonta

Pilvipalvelut

Kansallinen viranomainen päättää EU-varmuustason tunnustuksesta (varmuustasolla 1 pohjana itsearviointi ja 2-4 ulkoinen auditointi)

Kysyntä

Jäsenvaltiot ja EU

Riskiarvioinnit: mikä varmuustaso mihinkin toimintaan?

Julkiset hankinnat: oikea varmuustaso toiminnan mukaan

+ EU-lisäarvo: tarjoajan panos EU-ekosysteemin kehitykselle

3) Autonomia: pilvilaskennan suvereniteettikehys ja julkiset hankinnat

- Suvereniteettikehys koostuisi neljästä varmuustasosta, joiden kriteerit vahvistettaisiin liitteessä II ja joihin pilvipalvelutarjoajien tulisi vastata tarjotakseen palvelujaan unionin ja julkisen sektorin toimijoille. Pilvipalvelutarjoaja, joka haluaisi tulla tunnustetuksi jollakin neljästä varmuustasosta, hakisi tunnustamista toimivaltaiselta viranomaiselta jäsenvaltiosta, johon on sijoittautunut.
- Varmuustasojen vaatimukset koskisivat datan sijaintia, henkilöstöä, kolmansien maiden vaikutusta, kyberturvallisuussertifiointia ja kontrollia ohjelmistojen toimitusketjuun.
- Tasolla 1 riittäisi pilvipalvelutarjoajan vakuutus vaatimustenmukaisuudesta ja pk-yritysten vakuutus tunnustettaisiin automaattisesti kaikissa jäsenvaltioissa ilman kansallisen viranomaisen ennakkotunnustamista. Tasoja 2, 3 tai 4 hakeva pilvipalvelutarjoaja kustantaisi itse riippumattoman kolmannen osapuolen tarkastuksen/auditoinnin.
- Komissio perustaisi ja ylläpitäisi julkista keskusrekisteriä tunnustetuista pilvipalveluista, jonne sijoittautumisjäsenvaltion viranomainen rekisteröisi tunnustamansa palvelun.
- Jäsenvaltioiden ja unionin toimielimillä olisi velvollisuus laatia riskiarviointeja, joiden perusteella määritetään eri julkisen sektorin toimintojen edellyttämä vaatimustenmukaisuuden taso suhteessa unionin varmuustasoihin 2–4.
- Jäsenvaltioiden hankintaviranomaisilla olisi velvollisuus soveltaa unionin lisäarvoa koskevia kriteerejä julkisissa hankinnoissa, jotka koskevat asetusehdotuksen soveltamisalaan kuuluvia pilvipalveluja ja tekoälyjärjestelmiä.
- Perustettaisiin eurooppalainen julkishallinnon pilvifederaatio.
- Avoimen lähdekoodin ratkaisujen katsotaan parantavan suvereniteettia, digitaalisen infrastruktuurin resilienssiä ja vähentävän strategisia riippuvuuksia, minkä vuoksi edistettäisiin avoimen lähdekoodin ratkaisuja, niiden jakamista ja yhteistyötä.

Valtioneuvoston kanta

- Valtioneuvosto pitää tärkeänä asetusehdotuksen tavoitteita vahvistaa EU:n teknologista **suvereniteettia** sekä hallita julkisen sektorin **riippuvuutta** kolmansista maista pilvi- ja tekoälypalveluissa haavoittuvuuden vähentämiseksi.
- EU:n vahvistaessa teknologista suvereniteettiaan sen tulisi edelleen säilyä avoimena strategiselle yhteistyölle samanmielisten ja luotettavien **kumppanimaiden** kanssa.
- **Julkisen talouden tila** huomioiden valtioneuvosto pitää tärkeänä, että asetusehdotuksesta seuraavat **viranomaistehtävät** ovat aidosti sääntelyn soveltamisen kannalta välttämättömiä.
- **Pilvi- ja tekoälystrategian laatimisvelvoitteen** tulisi pysyä jäsenvaltiolle ja julkishallinnolle tarkoituksenmukaisena. Valmistelussa tulisi vielä arvioida, tuoko tällainen strategia lisäarvoa.
- Valtioneuvosto korostaa, että **datakeskusten nopean kehittämisen alueen nimeämisen** tulisi olla vapaaehtoista.
- **Riskinarviointivelvoitteiden** valmistelussa olisi kuitenkin pidettävä huoli siitä, että menettely ja siitä seuraavat ratkaisut ovat oikeasuhtaisia.
- Valtioneuvosto suhtautuu kuitenkin varauksella velvoitteisiin soveltaa nyt luotavaa kriteeristöä jo **olemassa oleviin järjestelmiin ja palveluihin**.
- Lisäksi neuvotteluissa tulee varmistaa, että **komission valtuudet** liitteiden II ja III muuttamiseen on tarkoituksenmukaisesti rajattu, sillä kriteeristöillä on suuri vaikutus käytettäviin palveluihin.

Kiitos